

Müasir dövlətçilik

təfəkkürümüzün banisi

Konstitusiyamızın birinci maddəsinin ilk cümləsində ifadə olunur ki, Azərbaycan Respublikasında dövlət hakimiyyətinin yeganə mənbəyi Azərbaycan xalqıdır. Dövlətçiliyin, suverenliyin və demokratiyanın ehtiva olunduğu bu konseptual cümlənin hər hansı tarixi hadisə, yaxud proses ekvivalentini tapmaq istəsəydik, bu, heç şübhəsiz ki, 15 İyun Milli Qurtuluş Günü olardı. Çünki 31 il əvvəl, legitim hakimiyyətin yeganə mənbəyi olan xalq taleyini Heydər Əliyevə etibar etdi.



Bəzən ifadələr eşidir və işlədir ki, 1993-cü ildə xalq Heydər Əliyevə sahib çıxdı. Bəli, xalq israrla dövlətin rəhbərliyində Ulu Öndəri görmək istəyirdi, lakin sahib çıxmaq məsələsinə gəlincə, əminliklə deyə bilərik ki, əksinə, 31 il öncə başsız qalmış, taleyin ümidinə buraxılmış xalqa məhz Heydər Əliyev özü sahib çıxdı. Bu prosesi düzgün qiymətləndirmək üçün ilk növbədə Azərbaycan tarixinin faciəvi səhifələrindən olan 1987-1993-cü ilin 15 iyununa qədərki həmin dövrün tarixi-siyasi şəraiti təhlil olunmalıdır.

Milli Məclisin 16 iyun 1993-cü il qərarında da ifadə olunduğu kimi, o dövrdə hakimiyyət boşluğu, qanunların işləməməsi, torpaqlarımızın xeyli hissəsinin erməni işğalçıları tərəfindən zəbt edilməsi, əhalinin yoxsulluq səviyyəsinin yüksək olması, respublikanın milli sərvətlərinin cinayətkarlarına talanması, sosial, siyasi və mədəni həyatda qarmaqarışlıq, özbaşnalıq, hərc-mərclik 1993-cü ilin iyununa qədərki son bir ilin əsas xarakterik əlamətləri idi. Hakimiyyəti zəbt etmiş AXC-Müsavat cütü bütünlükdə bütün problemlərin fonunda iki məqsədi hədəfləmişdilər. Birincisi, nəyin bahasına olursa olsun hakimiyyətdə qalmaq və hakimiyyətdə olduqları müddətdə, xalqın sərvətlərini talamaq, bu yolda bütün maneələri dəf etmək, bütün şərtlərlə razılaşmaq. Bildiyiniz kimi, bunun üçün hətta Kəlbəcəri belə xəyanətkarlarına düşməyə güzəştə getmişdilər. İkincisi, onların bu xəyanətkar fəaliyyətinin qarşısını ala biləcək yeganə lider, xalqın tək ümid yeri Heydər Əliyevin fiziki məhvinə nail olmaq.

Təsəvvür edin, ölkə gündüzdən uçuruma yuvarlandığı, torpaqların işğal olunduğu bir şəraitdə, hakimiyyəti mənim-səməklə xalqa qarşı ən ağır cinayət törədən odövrkü iqtidar xalqın gözünün Naxçıvana dikildiyini görərək bütün potensialını Heydər Əliyevlə müba-

rizəyə, Naxçıvana qarşı düşmən münasibətə səfərbər etmişdi. Onların bu cılız məqsədləri hədəfləyən aciz psixologiyası, prinsipsizliyi, qətiyyətsizliyi və kor-koranə addımları xalqın səbrini son həddə çatdırmış, ölkədə ciddi narazılıq yaratmışdı. Məhz AXC-Müsavat iqtidarının yarıtmazlığı nəticəsində "mərkəzi hakimiyyətə" tabesizlik göstərən qanunsuz dəstələr meydana çıxmağa başladı. Vəziyyətdən çıxmaq üçün AXC-Müsavat cütü bütünlükdə "günah keçisi" lazım idi və qurban kimi belə qanunsuz dəstələrdən birinə başçılıq edən və milli məsələlərə münasibəti heç də Xalq Cəbhəsi xəyanətkarlarından fərqlənməyən Surət Hüseynov seçildi. O, satqınlıqda və xəyanətdə ittiham edilərək ona qarşı təqibetmə kampaniyasına başlandı və dövrün iqtidarı siyasi hakimiyyətdəki "uğur"larını hərbi sahədə də təkrarladılar.

Cəbhədə ağır döyüşlər getdiyi halda AXC-Müsavat iqtidarı Gəncəyə məqsədyönlü şəkildə Silahlı Qüvvələrin bütün növlərindən ibarət genişmiqyaslı hərbi qüvvələr, hətta hərbi hava hissələri cəlb etdilər. Vətəndaş müharibəsi nəticəsində 35 nəfər həlak oldu, 130 nəfər isə yaralandı. Milli Məclisin 5 iyun 2020-ci il tarixli iclasında sədrin birinci müavini hörmətli Əli Hüseynlinin çox dəqiqliklə ifadə etdiyi kimi, "qiyamı törədən qüvvələrlə həmin qiyamın qarşısını almağa çalışan qüvvələr eyni cinayəti törətdilər".

Dəhşətli odur ki, bu cinayətlər yalnız qardaş qırğımında ehtiva olunmurdu. Qarşıdurma hakimiyyət böhranına gətirib çıxarmış, orduda nizam-intizam xeyli zəifləmiş, nəticədə Ermənistan tərəfindən Ağdam, Füzuli, Cəbrayıl istiqamətlərində hücumlar şiddətlənmiş, ciddi itkilər verilmiş, strateji mövqelər itirilmiş və bu rayonların işğalı labüdləşmişdi. Dövlətin kadr siyasətinin Azərbaycan Xalq Cəbhəsinin olmayan potensialına söy-

kənməsi, bir qayda olaraq, ancaq populist və başıpozuq, özü barədə əsassız yüksək qənaətdə olan "meydan yetişdirmələri"nin irəli çəkilməsi, şəxsi sədaqət, dostbazlıq, qohumbazlıq prinsiplərinə görə vəzifələrə təyinat idarəçiliyi daha da böhrana sürükləyirdi. Bir sözlə, yaşanan proseslərin, o cümlədən Gəncə hadisələrinin timsalında o dövrün getdikcə mürəkkəbləşən ağır situasiyası ozamankı hakimiyyətin səbatsız siyasətinin nəticəsi və məntiqi yekunu idi. Belə bir vəziyyətdə nəinki xalqın, eyni zamanda xəyanətkar və qorxaq AXC-Müsavat cütü bütünlükdə özünün də yeganə ümidi Heydər Əliyevə qalmışdı.

Heydər Əliyevin xalqın təkidli tələbi ilə paytaxta qayıtdığı həmin dövrlərdə özlüyündə daha iki həqiqəti meydana çıxarmışdı. Birincisi, AXC-Müsavat iqtidarının səbatsız, prinsipsiz və talançı olduğu qədər həm də qorxaqlardan ibarət olmasını. İkincisi, Azərbaycan xalqı bir daha gördü ki, bu cür qorxaq və prinsipsiz bir hakimiyyət dövləti daha da uçuruma aparır və hakimiyyətin yeganə mənbəyi kimi xalq bu satqınların hakimiyyət yolunu birdəfəlik bağladı.

Heydər Əliyev hakimiyyətə gəldikdən bir il keçməmiş artıq ordu quruldu, əks-hücumla Cəbrayılın, Füzulinin kəndləri, Horadiz qəsəbəsi düşməndən azad olundu, Ermənistan o zaman bizim çox ehtiyacımız olan atəşkəsə məcbur edildi. Sonrakı dövrdə atılan addımlar, başlanan şərafli yol barədə saatlarla danışmaq olar.

Ümumiyyətlə, 15 iyun Heydər Əliyevin Azərbaycan xalqının xilaskarı, dövlətçiliyin və milli məfkurənin qurtarıcısı kimi çıxış etdiyi ilk tarixi proses olmayıb. Hələ, 1969-cu ilin 14 iyulunda Ümummilli Liderin Azərbaycan Kommunist Partiyası Mərkəzi Komitəsinin birinci katibi seçilməsi ilə Azərbaycan geri qalmış ucqar subyektdən SSRİ-nin iqtisadi flaqmanına çevrildi, mədəniyyət, incəsənət, ədəbiyyat intibah dövrünə qədəm qoydu. Müstəqilliyin bərpası üçün bazis də məhz bu dövrdə formalaşmağa başladı. Heydər Əliyevin qurduğu sənaye, inkişaf etdirdiyi iqtisadiyyat, yaratdığı hərbi təyinatlı təhsil müəssisələri, formalaşdırdığı və qoruduğu milli elita elə sovet dövründə Azərbaycanı müstəqil davranmaq imkanı verdi. Hətta çəkinmədən demək olar ki, Heydər Əliyevin Sovet Azərbaycanı AXC-dən heç də az müstəqil deyildi, 1991-1993-cü ilin Azərbaycanından daha çox müstəqil idi.

Tarixdən bəllidir ki, sovet hakimiyyətinin ilk illərində bolşeviklər kommunist ideologiyasına bağlı olmayan hər şeyin üzərindən xətt çəkirdilər. Nə qədər qərribə olsa da, SSRİ süquta uğrayandan sonra bu düşüncə vandalizmi Azərbaycanda yenidən baş qaldırdı. Bolşeviklərin muzdurlar şurasından fərqli olmayan AXC-Müsavat cütü bütünlükdə sovetlərə bağlı nə varsa, hər şeyə nifrət aşılamağa, hətta Böyük Vətən müharibəsi iştirakçılarını belə xainlikdə suçlamağa başladılar. Bunun bir səbəbi var idi, Heydər Əli-

yevə olan kin və düşmənçilik. Bilirdilər ki, xalq Əliyev kimi bir dahini qoyub bunlara üz tutmayacaq. Ona görə də Heydər Əliyevi SSRİ və DTK ilə assosiasiya edərək gözəndən salmaq istəyirdilər. Amma xalq bildirdi ki, Heydər Əliyev şərafli general kimi DTK sədri olanda da, Azərbaycana rəhbərlik edəndə də, SSRİ Nazirlər Soveti sədrinin birinci müavini olanda da həmişə milli olub. Əks halda 1988-1989-cu ildə meydan hərəkatında olanlardan çox Heydər Əliyev məhrumiyyətlərə məruz qalmazdı.

Ümumiyyətlə, bu gün qərəzsiz və səmimiyyətlə düşünən hər bir azərbaycanlı yaxşı başa düşür ki, Heydər Əliyev milli özünüdərkdir, bizim müasir müstəqillik təfəkkürümüzün banisidir.

Bu gün Heydər Əliyevin davam edən yolu, siyasi xətti müstəqilliyin, suverenliyin, inkişaf və tərəqqinin yeganə qarrantıdır. Tarix özü ən azı iki dəfə göstərmiş ki, Azərbaycan dövləti yalnız Heydər Əliyev yolunda yürüdükcə var olur, güclənir.

Bu gün Heydər Əliyev artıq siyasətüstü dəyərdir. İstər iqtidar, istər müxalifət komandası olsun, bu ölkədə, bu regionda yalnız bu yola söykənilib xalqa xidmət etmək və uğur qazanmaq olar. Bu yol bizə Qarabağa, Şərqi Zəngəzura apardı, hazırda da 300 mindən artıq soydaşımızın üzü Göyçəyə, İrəvana və Qərbi Zəngəzuradır. Bu mənada, Heydər Əliyevin bu xalq qarşısında ən böyük xidmətlərindən biri də məhz dövlətçiliyin, milli iradəni ifadə edən siyasi xəttin davamlılığını cənab İlham Əliyevin timsalında təmin etməsi oldu.

Biz, adətən, ata vəsiyyətinə istinad edərək Zəfərimizə fokuslanırıq, amma unutmaq ki, Heydər Əliyev həm də böyük haqq və hüquq adamı idi. Onun digər vəsiyyəti özünün şah əsəri olan Azərbaycan Konstitusiyasının 8-ci maddəsində ehtiva olunur. Cənab İlham Əliyev necə ki şanlı Zəfəri ilə son 200 ildə qarşıda duran əsas ümummilli vəzifəni həll etməklə ata vəsiyyətini yerinə yetirdi, eləcə də həyata keçirdiyi ardıcıl sosial-iqtisadi, hüquqi və diplomatik addımlarla Ulu Öndərin dövlətçilik konsepsiyasını reallaşdırdı.

Bu gün dövlət başçısı, sözün əsl mənasında, xalqın vahidliyini təcəssüm etdirir, Azərbaycan dövlətçiliyinin varisliyini təmin edir. Dövlət müstəqilliyinin, ərazi bütövlüyünün, o cümlədən məhkəmə hakimiyyətinin müstəqilliyinin, sözün əsl mənasında, təminatçısı və harada yaşamasından asılı olmayaraq, bütün azərbaycanlıların hamisidir.

Azərbaycan xalqının isə qarşısında hazırda yalnız bir vəzifə var, cənab İlham Əliyevin ətrafında sıx birləşmək. Ən azı mövcudiyetimizi qorumaq, böyüyən övladlarımızın xoşbəxt həyatı, təhlükəsizlik, sabitlik və inkişaf, müstəqillik, suverenlik və ən əsası zəfərlərimizin davamlılığı naminə bu yol davam etməlidir.

Bəhruz MƏHƏRRƏMOV,
Milli Məclisin deputatı